

Anti-pestprotocol

De Overlaat

waar denken & doen samenkomen

De Overlaat, Eikendonkiaan 3, 5143 NG Waalwijk,
0416-336931
info@deoverlaat.nl www.deoverlaat.nl

Inhoud

Voorwoord	1
Begripsbepalingen	2
Vormen van pesten.....	3
Vormen van digitaal pesten	3
Preventieve aanpak van pesten.....	3
Mogelijke signalen van pesten.....	4
De werkwijze die wij hanteren wanneer er pestsignalen zijn	4
Digitaal pesten / cyberpesten.....	7
Communicatie met ouders	7
Een kind wordt gepest	8

Voorwoord

Pestgedrag is helaas van alle tijden en komt bij alle leeftijdsgroepen voor. Ook bij leerlingen van De Overlaat, waar dagelijks zo'n 800 leerlingen elkaar ontmoeten in de aula, de gangen, bij de kluisjes, bij de fietsenstalling, in de kleedkamers van de gymzaal, in de klaslokalen en online, komt pestgedrag helaas voor. Iedereen weet dat pesten grote schade teweeg kan brengen. Pesten mag niet, maar het gebeurt en het overkomt te veel leerlingen. Soms begint het met plagen en wordt het pesten. Soms is het stoeien en wordt het vechten.

De Overlaat wil een school zijn waar leerlingen zich veilig voelen en zich optimaal kunnen ontwikkelen. Wij accepteren geen pestgedrag.

Belangrijk is en blijft dat leerlingen en / of hun ouders melding maken van pestgedrag. Docenten en medewerkers van De Overlaat horen en zien niet alles. Veel pestincidenten vinden buiten ons gezichtsveld plaats en vaak denkt een gepeste leerling 'Ik zal het maar niet zeggen tegen mijn mentor, want dan wordt het alleen nog maar erger'. Wij zien echter graag dat een leerling of medeleerling dit wel meldt, wij nemen een melding van pesten dan ook altijd serieus. De ervaring leert dat niets doen ook niets oplost.

Het doel van dit anti-pestprotocol:

Alle leerlingen van De Overlaat moeten zich in hun schoolperiode op onze school veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Middels dit protocol willen we voor leerlingen en hun ouders en medewerkers van De Overlaat inzichtelijk maken hoe er gehandeld wordt bij pestgedrag. Door regels en afspraken inzichtelijk te maken, kunnen leerlingen en de medewerkers van school elkaar aanspreken op deze regels en afspraken, als er zich ongewenste situaties voordoen. Dat vraagt wel dat wij bij onze leerlingen benadrukken dat ze elkaar aanspreken bij gewenst en ongewenst gedrag. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle leerlingen en medewerkers in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan. Medewerkers, leerlingen en ouders uit de ouderraad onderschrijven gezamenlijk dit anti-pestprotocol.

Sinds 1 augustus 2015 zijn scholen wettelijk verplicht om zorg te dragen voor het waarborgen van een sociaal veilige leeromgeving voor ieder kind. Een school moet een veiligheidsplan hebben en onderdeel van dit veiligheidsplan is het anti-pestprotocol. Het anti-pestprotocol geeft leerlingen, hun ouders en medewerkers duidelijkheid over hoe er gehandeld wordt in geval van respectloos (pest)gedrag op school. Dat leerlingen elkaar respecteren en dat pesten voorkomen wordt, staat bij ons hoog in het vaandel en wij hopen dan ook dat leerlingen deze waarde op deze manier in de toekomst met zich meedragen.

Begripsbepalingen

Plagen

Je kunt van plagen spreken, als beide partijen even sterk zijn en er niet echt gesproken kan worden van een slachtoffer en een dader. Plagen zie je vaak bij mensen die elkaar wel mogen. Het kan een steekspel met woorden zijn, of elkaar voor de gek houden. De plager heeft niet de intentie om de geplaagde te beschadigen. Humor (echte!) staat hierbij centraal.

Ruzie / conflict

Ruzie maken wordt door kinderen en ouders nog wel eens gezien als pesten. Hoewel een ruzie geen pesten is, kan een niet goed opgeloste ruzie soms wel tot pesten leiden. Een ruzie is een conflict tussen mensen over een behoefte of over wat rechtvaardig is. Bij een ruzie zijn mensen kwaad op elkaar, of ze hebben onenigheid.

Pesten

Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten / schoolgenoten, die niet in staat is / zijn zichzelf te verdedigen, met als gevolg dat die persoon buiten (een deel van) de groep komt te staan. De gepeste leerling voelt zich door dit gedrag onprettig of onveilig.

Bij pesten is er sprake van een machtsverschil (in o.a. aantal, leeftijd, status). De intentie van pesten is om de ander te kwetsen, het betreft vaak dezelfde personen en het is van voortdurende aard.

Plagen wordt pesten

Plagen wordt pesten als de geplaagde aangeeft een bepaalde actie en / of woorden onprettig te vinden en de plager gaat toch door.

Cyberpesten

Cyberpesten, digitaal pesten of digipesten is het pesten op internet. Dit gedrag komt zowel tussen leerlingen thuis als op school voor. Iemand kan op verschillende manieren cyberpesten. Het gaat om kwetsende of bedreigende teksten of 'handelingen / acties', bijvoorbeeld via chatprogramma's als WhatsApp of Facebook. Onder 'handelingen of acties' wordt bijvoorbeeld verstaan beledigende foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer op het internet gebruiken om deze op sociale netwerksites (zoals TikTok en Instagram) te plaatsen (cyberbaiting). Dan is er sprake van cyberstalking, waarbij een of meer daders doelbewust een slachtoffer lastig blijft vallen. Ook kan er op fora en vrij bewerkbare pagina's (bijvoorbeeld Wikipedia) beledigende of bedreigende informatie geplaatst worden.

Mediation

In het anti-pestprotocol wordt gesproken over bemiddeling. De bemiddelingsstappen die we op school kunnen toepassen worden hierna beschreven (stap 2 van de werkwijze).

Anti-pest coördinator

De persoon op school die als vraagbaak kan dienen voor mentoren en leerlingen bij peestsituaties (mevrouw Alferink).

Vormen van pesten

Vormen van pesten zijn:

- Verbaal: schelden, uitlachen, rotopmerkingen maken
- Non-verbaal: rollende ogen, dodelijke blikken, zuchten
- Fysiek: slaan, schoppen, bijten, knippen, spugen, achtervolgen, opjagen, klem zetten, opsluiten, dwingen iets te doen
- Relationeel: buitensluiten, negeren, roddelen
- Materieel: spullen vernielen, stelen, verstoppertje spelen, afpersen
- Digitaal: via digitale apparaten, online uitsluiten

Vormen van digitaal pesten

Vormen van digitaal pesten zijn:

- Anonieme berichten versturen via SMS, WhatsApp, Ping, Instagram, Snapchat, etc.
- Schelden, roddelen en bedreigen via computer, mobieltje of anders.
- Negeren, bewust niet liken/ commenten, uit de groep gooien, ontvolgen, blokkeren, stiekem een nieuwe groep aanmaken zonder ..., iemand niet mee laten spelen in een game, roddelen, slechte tag geven.
- Foto's op internet zetten.
- Privégegevens op een site plaatsen.
- Wachtwoorden misbruiken.
- Haatprofielen aanmaken.

Preventieve aanpak van pesten

De aanpak van onze school is in eerste instantie gericht op het voorkomen van respectloos (pest)gedrag op school. Er zijn omgangsregels opgesteld, welke beschreven staan in ons schoolplan, het ondersteuningsplan, de regels en gedragscodes voor personeel én leerlingen en in het protocol Sociale Media. Met het vastleggen van dit alles bevorderen we een veilig leer- en werkklimaat en een veilige omgeving binnen onze organisatie. We geven hiermee ook antwoord op vragen over het omgaan met actuele ontwikkelingen zoals communicatie via sociale media. Onze leerlingen ondertekenen allemaal de schoolregels waarmee zij aangeven zich hieraan te houden en weten wat consequenties zijn wanneer grenzen worden overschreden.

Daarnaast wordt er tijdens de mentorlessen gewerkt aan preventie van pestgedrag. Het personeel wordt geschoold in het preventief en curatief optreden tegen pesten. In de mentorlessen wordt daarnaast aandacht besteed aan groepsvorming, respect voor elkaar en het geven van complimentjes. Het vertrouwen tussen de leerlingen onderling en de docenten willen wij bevorderen door regelmatige klassengesprekken tijdens het mentoruur en individuele gesprekje tussen de mentor en zijn leerlingen (denk bijvoorbeeld aan het mentormoment).

Verder wordt implementatie van PBS (Positive Behavior Support) ter bevordering van het positieve gedrag van onze leerlingen, binnen school bekeken en wordt er een workshop tegen pesten aangeboden aan de brugklas.

Preventieve aanpak digitaal pesten

Gebruik van mobiele telefoon en iPad op school:

- Bij binnenkomst in het klaslokaal wordt door alle leerlingen de telefoon / iPad in de telefoontas gestopt.
- Het is niet toegestaan in de klas je mobiele telefoon / iPad te gebruiken (tenzij de docent hiervoor toestemming geeft, bijvoorbeeld t.b.v. educatieve doeleinden).
- Het maken van foto's / filmpjes met de mobiele telefoon / iPad in school is verboden (tenzij de docent / teamleider hiervoor toestemming heeft gegeven).
- In de mentormethode Breingeheimen worden leerlingen op de gevaren van de sociale media gewezen.
- In de week tegen het pesten besteden we extra tijd aan het bespreekbaar maken van pesten en hoe je er als gepeste mee om kunt / moet gaan.
- Bovendien wordt eens per 2 jaar een voorlichtingsavond voor ouders georganiseerd waarin een gepast thema per preventie aan bod komt.
- 'Meidenvenijn' wordt ingezet indien mogelijk / noodzakelijk.

Mogelijke signalen van pesten

Het is belangrijk om als medewerkers van de school / ouder(s) in de gaten te houden of leerlingen signalen afgeven die kunnen horen bij een kind wat gepest wordt. Leerlingen vertellen immers niet altijd dat ze gepest worden. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Het is een geleidelijk proces van plagen naar pesten.
- Teleurstelling en schaamtegevoel om ouders / docenten / medewerkers hierover te vertellen.
- Angst voor een beschuldiging.
- De problemen worden groter als erover gesproken wordt.
- Niets mogen vertellen van de pester (bedreiging).

Mogelijke signalen van een gepest kind kunnen zijn:

- Zij lijken vaak geen vrienden te hebben.
- Ze worden altijd als laatste gekozen bij spelletjes.
- Ze hebben vaak geen zin om naar school te gaan.
- Ze proberen vaak dicht bij docenten / medewerkers te blijven staan (ook tijdens pauzes).
- Ze vertonen gedrag dat op klikken lijkt.
- Ze zijn angstig en onzeker.
- Ze zien er bang, neerslachtig en huilerig uit.
- De schoolresultaten verminderen.
- Ze vertonen volgzaam gedrag (en worden daar vervolgens mee gepest).
- Ze proberen gezelligheid af te kopen met geld of snoep.
- Ze vertonen angstig of juist agressief gedrag.

Andere mogelijke signalen voor de medewerkers in school kunnen zijn:

- Piepen en zuchten van klasgenoten (als de gepeste leerling iets doet of zegt).
- In de pauzes het liefst bij de conciërges of andere medewerkers blijven staan, alleen zitten, zich verscholen houden.
- Geen Instagram- of TikTok-account (etc.) hebben.

De werkwijze die wij hanteren wanneer er pestsignalen zijn

Op De Overlaat hebben wij gekozen voor de volgende stappen:

Stap 1

Zodra de mentor (of andere docent / teamcoördinator / vertrouwenspersoon / teamleider) de melding van pesten ontvangt, voert hij een eerste gesprek met de leerling die gepest wordt. Hierbij wordt het ervaren pestgedrag in kaart gebracht en er wordt bepaald of er inderdaad sprake is van pesten en wat de volgende stap moet zijn. Er zijn drie mogelijkheden:

- De leerling kan na dit gesprek verder, waarbij de leerling het eerst zelf probeert op te lossen en probeert om te gaan met plaaggedrag.
- De leerling voelt zich onzeker en snel gepest en krijgt tijdelijk intensievere ondersteuning van de mentor.
- De mentor polst na 2 weken of de leerling het redt of meer hulp nodig heeft.

Stap 2

De mentor brengt de APC op de hoogte en vraagt indien nodig advies. De mentor (of andere docent / teamcoördinator / vertrouwenspersoon / teamleider) heeft een gesprek gehad en concludeert dat er sprake is van pestgedrag. Hierbij wordt in kaart gebracht of het individueel is of een klassenprobleem betreft:

- Onder begeleiding van de mentor vindt er een gesprek plaats tussen de gepeste leerling en de pester. Mocht de gepeste leerling dit beslist niet willen, voert de mentor eerst een gesprek met de pester, waarbij hij optreedt als bemiddelaar. Daarna volgt een gesprek met de mentor en beide partijen. In dit gesprek wordt vastgesteld of er sprake is van pesten. Mocht dit het geval zijn, dan worden er duidelijk afspraken gemaakt. Het pesten moet immers stoppen.
- De mentor zet het incident en de gemaakte afspraken in Magister.
- De mentor brengt de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester op de hoogte van het gesprek, de afspraken en de consequenties bij herhaling.
- De mentor brengt de teamcoördinator en zo nodig de andere docenten op de hoogte van de gemaakte afspraken.
- Na 2 tot 3 weken polst de mentor bij de gepeste leerling en de pester(s) of de gemaakte afspraken worden gehanteerd.

Als het probleem hiermee is opgelost volgens de gepeste leerling (let ook op de lichaamstaal) zijn we klaar. We lichten dan alle betrokkenen in en anders gaan we verder met onderstaande stappen.

Stap 3

Als na stap 2 het pesten blijft doorgaan, wordt de anti-pestcoördinator betrokken.

- De mentor en de anti-pestcoördinator hebben een gesprek met de pester en de gepeste leerling. Hier wordt besproken wat er is gebeurd (zonder aan waarheidsvinding te doen), welk gevoel het oproept en wat nu de behoeften zijn. Er worden afspraken gemaakt en een evaluatiemoment gepland.
- De mentor zet het incident en de gemaakte afspraken in Magister.
- De mentor licht ouders in.

Als het probleem hiermee is opgelost volgens de gepeste leerling (let ook op de lichaamstaal) zijn we klaar. We lichten dan alle betrokkenen in en anders gaan we verder met...

Stap 4

Het pesten blijft doorgaan.

- De mentor nodigt de ouders van de gepeste leerlingen en de ouders van de pester uit voor een gesprek. Bij dit gesprek is de teamcoördinator aanwezig. En afhankelijk van de situatie ook de leerlingen zelf.
- In dit gesprek worden de afspraken van stap 2 en 3 besproken. Er wordt vastgesteld dat het pesten niet is gestopt. De teamcoördinator vertelt dat het pesten moet stoppen en wat de consequenties zijn indien het pesten doorgaat.
- Consequenties kunnen zijn: schorsing, verplichte SOVA-training, verplichte gesprekken met de teamcoördinator.
- De mentor zet het incident, de gemaakte afspraken en de mogelijke consequenties bij herhaling in Magister.
- Na 2 tot 3 weken voert de mentor met de gepeste leerling en de pester een evaluatiegesprek over de gemaakte afspraken en het verloop hiervan.

Stap 5

Het gesprek met ouders en teamleider heeft niet tot het gewenste resultaat geleid. Afhankelijk van de leerlingen en het pestgedrag volgen nu onderstaande stappen:

- Er volgt een aanmelding bij het zorgteam / schorsing.
- Ouders van de pester en de gepeste leerling worden op de hoogte gebracht.
- De teamleider zet het incident, de aanmelding bij het zorgteam / de schorsing in Magister.

Wanneer blijkt dat pesten een structureel probleem van de klas is.

Signaleringsysteem pesten activeren door:

- Sociogram en / of pest-test afnemen.
- Aan de leerlingen vragen aan te geven bij de mentor / vertrouwenspersoon / anti-pestcoördinator wanneer pesten plaatsvindt.
- Alle ouders worden geïnformeerd en aan hen gevraagd om pesten te melden bij de mentor. Ouders van pesters en meelopers worden op het gedrag van hun kind (onze leerling) aangesproken, want niet alleen voor de gepeste, maar ook voor de pesters en de meelopers is de situatie niet gezond. Het pesten moet stoppen.
- De mentor houdt, eventueel met de anti-pestcoördinator een klassengesprek met als doel om de veiligheid in de klas weer te herstellen. Aan het eind van dit gesprek worden concrete afspraken gemaakt.
- Wekelijks kan er met de mentor een gesprek plaatsvinden over goede momenten. Dit om de band aan te halen / te verstevigen. Vaak willen leerlingen wel voor de mentor stoppen met pesten.
- Er worden groepsoefeningen gedaan om de groepsbinding te versterken (oefeningen van vertrouwen).
- Opstarten steungroep in de klas door de mentor en teamcoördinator.

- Voortgang bespreken in het zorgteam. Mentor maakt regelmatig aantekening in Magister-hoe het gaat.
- Aulapersoneel wordt gevraagd om tijdens pauzes extra op te letten of er iets gebeurt.
- In de eerste twee weken vindt dagelijks een korte evaluatie plaats (bij de mentor). Daarna vindt dit wekelijks plaats, totdat 4 weken achter elkaar alles goed is gegaan. Daarna vindt er maandelijks een gesprek plaats. De nadruk komt tijdens de evaluatiegesprekken steeds meer te liggen op wat de factoren zijn, dat het steeds beter gaat.
- Eventueel wordt er extra deskundigheid ingeroepen om de veiligheid in de klas te herstellen.

Mocht bovenstaande nog steeds niet tot het gewenste effect leiden, dan kan worden overgegaan op onderstaande stappen:

- Verwijdering van school volgens de juiste juridische procedures.
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de teamcoördinator en de mentor.

Digitaal pesten / cyberpesten

Digitaal pesten gebeurt meestal in buitenschoolse situaties, maar gaat vaak samen met pesten in de 'echte wereld'. Zoals eerder vermeld mogen de leerlingen niet op social media (Instagram, TikTok, etc.) met de computers van school. Wanneer door ouders of leerlingen wordt gemeld dat er sprake is van digitaal pesten, worden de ouders van de pester hiervan altijd op de hoogte gebracht. Verder worden de stappen gevolgd zoals eerder in het protocol is opgenomen.

Tips voor leerlingen tegen digitaal pesten:

- Vertel aan je ouders dat cyberpesten plaatsvindt. Het is nooit de schuld van de leerling dat de ander iets vervelends naar een ander stuurt op internet. Niemand heeft het recht om een ander te pesten.
- Bewaar alles wat met pesten te maken heeft op je computer / telefoon als bewijsmateriaal.
- Reageer niet op het cyberpesten. Ook niet gaan terugschelden.
- Blokkeer mensen die jou pesten op internet.
- Lees de tips op de politiesite bij vervelende YouTube filmpjes. (<https://www.vraaghetdepolitie.nl/>). Als je aangifte wilt doen, doe dan eerst aangifte voordat je het filmpje door YouTube laat verwijderen (i.v.m. bewijsmateriaal).
- Meld (internet)pesten van een medeleerling op school. Overleg met je ouders en school over de te nemen stappen. Spreek af wie wat gaat doen en zet dit zwart op wit.
- Voor de ouders: sommige leerlingen van onze school vertellen niet dat ze gepest worden via internet, omdat ze bang zijn dat ze dan niet meer mogen internetten. Maak duidelijk dat uw kind gewoon mag blijven internetten.

Communicatie met ouders

Een goede samenwerking en communicatie tussen school en ouders is erg belangrijk, waarbij je een groot voordeel kunt behalen. Daarom wordt hieronder beschreven wat de ouders van ons als school kunnen verwachten en wat wij van de ouders en onze leerlingen verwachten.

Wat ouders mogen verwachten van de medewerkers van onze school.

Ouders mogen verwachten dat de medewerkers van onze school respectvol omgaan met hun kind (onze leerling) en met de ouders. Ouders mogen verwachten dat de medewerkers onderling respectvol met elkaar omgaan. Goed voorbeeldgedrag van de medewerkers nodigt leerlingen uit om over te stappen naar een wereld van wederzijds respect. Doet zich een probleem voor op school, dan mogen ouders van medewerkers van school verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. De medewerkers hebben de ouders nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor het kind (onze leerling), maar ook voor de andere leerlingen, hun ouders, de medewerkers van school, de school en de buurt.

Wat wordt van de ouders verwacht?

Het oplossen van conflicten tussen leerlingen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd. Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

- In het bijzijn van het kind (onze leerling) wordt er niet negatief over iemands opvoeding en andermans kind gesproken.
- Ouders spreken met respect over een medewerker.
- Als ouders zich zorgen maken om het welzijn van hun kind (onze leerling), of het welzijn van andermans kind, dan overleggen zij met de mentor (altijd de eerste stap). Uitgangspunt daarbij is dat er in een gesprek een oplossing gezocht wordt die goed is voor ouders en het kind (onze leerling), maar ook goed is voor de andere leerlingen van onze school. De school en de ouders zijn hierin medestanders.

Een kind wordt gepest

Veel van wat er in dit beleid staat, wordt al toegepast op onze school. We hebben gemerkt dat alles wat we willen doen voor onze leerlingen valt of staat bij de signalering en / of melding van pestgedrag. En die signalering en melding schieten nog te vaak tekort, zodat de leerling met zijn probleem alleen blijft staan. Daarom is het van groot belang om de school op de hoogte te stellen van pestgedrag.

U kunt het melden bij de mentor(en) van uw zoon of dochter of bij één van de vertrouwenspersonen:

- Mevrouw Alferink, zij is tevens onze anti-pest coördinator.
- Meneer De Fretes.

Samen met u en uw kind zullen we bespreken welke stappen we gaan ondernemen om weer een veilig klimaat te scheppen voor uw zoon of dochter. De mentor zal hierin de grootste rol spelen, omdat hij of zij de klas en uw kind het beste kent.